

ՀՀ, ք. Երևան, 27.01.2025թ
Ելից՝ 250127/3

Հայաստանի Հանրապետության
Շրջակա միջավայրի նախարար
պրն Հ. Սիմիոյանին

Հարգելի պարոն նախարար,

Ի կատարումն «Ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող մշտադիտարկումների իրականացման պահանջների, ինչպես նաև արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացնելու կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ Կառավարության 2018 թվականի փետրվարի 22-ի թիվ 191-Ն որոշման՝ ներկայացնում ենք Լիճքվազ-Թեյի հանքավայրի 2024 թվականի 4-րդ եռամսյակի վերաբերյալ հաշվետվությունը:

Հարգանքով՝

Սասուն Ավետիսյան
Գլխավոր տնօրեն

ԼԻՃՔՎԱԶ-ԹԵՅԻ ՀԱՆՔԱՎԱՅՐԻ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄԵՐԻ ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(2024թ. 4-րդ եռամսյակ)

«ԼԻՃՔՎԱԶ» ՓԲԸ

Բովանդակություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	3
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ.....	3
ՀՈՂԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ.....	4
ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ	4
ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ	5
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ	5
Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ	5
Օդում ազոտի երկօքսիդի և ծծմբի երկօքսիդի չափումներ	7
Մակերևութային ջրերի մշտադիտարկումներ	7
Աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկումներ	7
Կլիմայական ցուցանիշների մշտադիտարկում.....	8
Հողի նմուշի չափումներ	9
Վիզուալ մշտադիտարկումներ.....	10

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Լիճքվազ-Թեյի ոսկու հանքավայրը գտնվում է ՀՀ հարավում՝ Սյունիքի մարզում, Մեղրի գետ գետի միջին հոսանքի աջ ափում, Վարդանիձոր գյուղից 4կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք, իսկ Մեղրի ե/գ կայարանից՝ 20կմ հեռավորության վրա: Մոտակա բնակավայրերն են Եղնիկասար, Վարդանիձոր, Լեհվազ, Թխկուտ, Լիճք գյուղերը և Այգեձոր ավանը: Հանքավայրից 2.5կմ հեռավորության վրա անցնում է Երևան-Մեղրի ավտոմայրուղին: Հանքավայրը բաշխված է 1200-1700մ բացարձակ բարձրությունների վրա:

Ներկայում հանքավայրի շահագործման լիցենզիան պատկանում է «Լիճքվազ» ՓԲԸ-ին: Հանքաքարը հանքավայրից դուրս է բերվում ստորգետնյա մշակման եղանակով և ուղարկվում վերամշակման «Չաարատ Կապան» ՓԲԸ:

ՄԹՆՈՂՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Հանքավայրի տարածքը գտնվում է շրջանի արդյունաբերական ձեռնարկություններից բավականին հեռու (15.5 կմ Ջանգեզուրի կոմբինատից և 17 կմ Ագարակի կոմբինատից): Մոտակա բնակելի տարածքը (Թխկուտ փոքր գյուղը, մշտական բնակչության թիվը՝ 69 մարդ) գտնվում է 2.5 կմ հեռավորության վրա: Համաձայն «ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները» ուղեցույցի, մինչև 10 հազար բնակչությամբ բնակավայրերի համար օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են՝

Փոշի՝ 0.2 մգ/խմ;

Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02 մգ/խմ;

Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008 մգ/խմ;

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4 մգ/խմ:

Հանքավայրի շրջակայքում մթնոլորտային օդը աղտոտված չէ և չի կրում տեխնածին ազդեցություն:

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

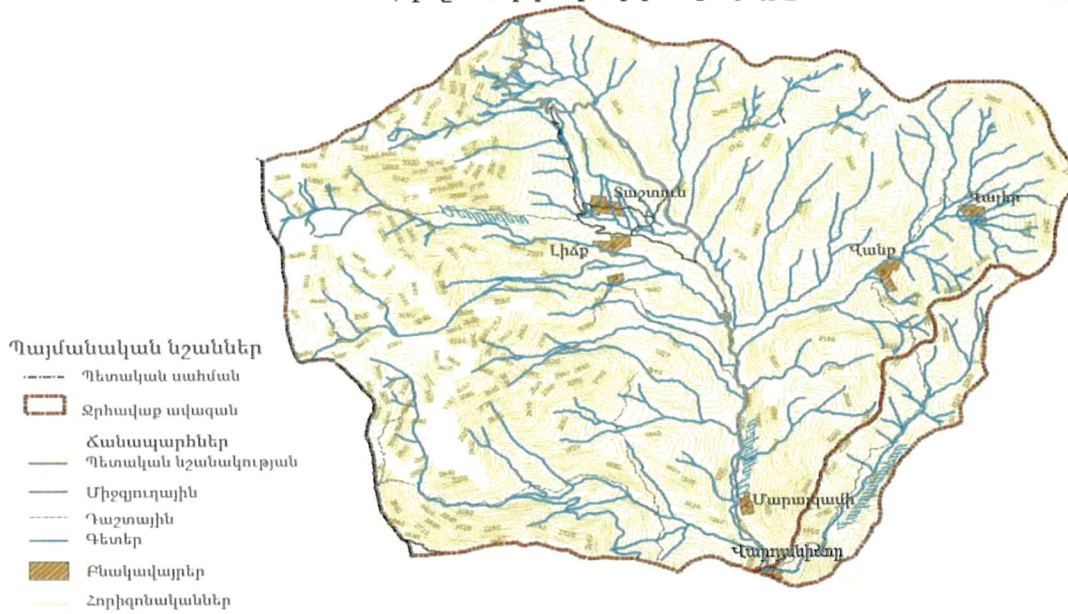
Դիտարկվող շրջանի հիմնական ջրահոսքն է Մեղրի գետը՝ իր Վարդանիձոր փոքր վտակով: Մեղրի գետի ջրհավաք ավազանի քարտեզ-սխեման (մինչև Վարդանիձոր գյուղը) բերված է նկար 1-ում: Մեղրի գետը սկիզբ է առնում Ջանգեզուրի լեռնաշղթայի արևելյան լեռնաբազուկի վրա գտնվող Սև (Գեկ-Գյոլ) լճից՝ Լիճք գյուղից 9 կմ դեպի արևմուտք: Գետի ակունքի նիշը 3600մ է: Այն հանդիսանում է Արաքսի ձախակողմյան վտակը, ձգվում է միջօրեականի ուղղությամբ և թափվում Արաքս գետ Մեղրի քաղաքի մոտ, 513մ ծ.մ. նիշի վրա: Վերին հոսանքում գետը հոսում է սառցադաշտային տրոգով, կենտրոնական մասում հովիտը V-աձև է, իսկ ստորին հոսանքում վերջանում է արտաբերման կոնով: Մեղրի գետի ընդհանուր երկարությունը 36 կմ է, ջրհավաք մակերեսը՝ 336.3 կմ²:

Վարդանիձոր գյուղի մոտ Մեղրի գետին է միանում Վարդանիձոր վտակը, որը սկիզբ է առնում Մեղրու լեռնաշղթայի Արևիք լեռնաբազուկի հարավ-արևմտյան լանջերի 2500 մետր բարձրություններից:

Լիճքվազ-Թեյի հանքի գտնվելու վայրին ամենամոտ հիդրոլոգիական դիտակայանը տեղադրված է եղել Լիճք գյուղի մոտ: Այն բացվել է 1946 թվականին և փակվել 2002թ.:

Մեղրիգետի ջրհավաք ավազանի քարտեզը
(մինչև Վարդանիձոր բնակավայրը)

Նկար 1

ՀՈՂԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Շրջանին բնորոշ են լեռնաանտառային դարչնագույն հողերը, որոնք ձևավորվել են չափավոր տաք կլիմայի պայմաններում, կաղնու և հաճարենու անտառատեսակների տակ, պորֆիրիտների, գրանոդիորիտների, կրաքարերի, ավազաքարերի հողմահարված նյութերի, ինչպես նաև ողողաբերուկային կավավազային և կավային կուտակումների վրա: Անտառային դարչնագույն հողերի տարածման շրջանների ռելիեֆին բնորոշ են բլուրների տեսքով բազմաթիվ բարձրունքները, ինչպես նաև թմբերը և լանջերը, որոնք իջնում են կիրճերը և գետերի հովիտները:

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

Սյունիքի մարզի ֆլորան իր մեջ ներառում է 2000-2500 տեսակի անոթավոր բույսեր, որոնց շարքում են բազմաթիվ էնդեմիկ, հազվագյուտ և անհետացող տեսակներ, մշակովի բույսերի վայրի ցեղատեսակներ, որոնք մեծ նշանակություն ունեն ներկա և ապագա սելեկցիայի համար, օգտակար բույսեր:

Դիտարկվող տարածքը գտնվում է Հայաստանի Մեղրու ֆլորիստական շրջանում: Այս շրջանը, ընդհանուր առմամբ, ընդգրկում է Արաքս գետի միջին հոսանքի ավազանը (ՀՀ սահմանում), հյուսիսից սահմանափակված է Մեղրու լեռնաշղթայով, իսկ հարավից, արևմուտքից և արևելքից՝ Հայաստանի պետական սահմանով: Շրջանի բուսականությունը ներկայացված է կիսաանապատով, սակավանտառներով (վաղանցուկ և գիհի), կաղնու անտառներով, ալպիական և մերձալպիական մարգագետիններով, հարուստ մերձափնյա բուսականությամբ և այլն:

Շրջանի ֆլորան իր մեջ ներառում է 1670 տեսակի անոթավոր բույսեր (առավել հարուստ ներկայացված են բարդաձողկավորների, լոբազգիների և հացազգիների ընտանիքները): Շրջանում էնդեմիկ՝ Հայաստանի տարածքից դուրս չաճող, բույսերի տեսակները 23-ն են

(Ֆայվուշ, 2007): Ֆլորան ներկայացված է մեծ թվով հազվագյուտ բուսատեսակներով՝ Հայաստանի բույսերի Կարմիր գրքում ընդգրկված են 96 տեսակներ, որոնք աճում են շրջանի տարածքում:

Մեղրու տարածաշրջանի տարածքում ներկայումս առանձնացվել են երկու հատուկ պահպանվող բնական տարածքներ՝ Արևիկ Ազգային պարկը և Բողաքար արգելավայրը (արգելավայրը գտնվում է ազգային պարկի տարածքում):

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

Տարածքում հնագիտական, պատմական հուշարձաններ չեն հայտնաբերվել: Հանքը շահագործվում է ստորգետնյա եղանակով և հողի մակերեսի խախտում տեղի չի ունենում: Ստորգետնյա ուղիների անցման ժամանակ, եթե հատնաբերվեն պատմական նշանակություն ունեցող հին իրեր, գերեզմաններ և այլն, աշխատանքները այդ տարածքում կդադարեցվեն, կիրավիրվեն մասնագետներ, և միայն նրանց եզրակացությունից հետո աշխատանքները կարող են շարունակվել:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

«Լիճքվազ» ՓԲԸ-ն հանքավայրը շահագործում է ստորգետնյա եղանակով: Հանքավայրի տարածքում իրականացվում է միայն հանքաքարի արդյունահանում, որից հետո կարճաժամկետ կուտակված արդյունահանված հանքաքարը տեղափոխվում է հետագա վերամշակման «Չաարատ Կապան» ՓԲԸ: Հանքաքարի արդյունահանման եղանակը և հետագա վերամշակման սխեման վկայում են, որ իրականացվող գործունեությունը շրջակա միջավայրի վրա էական ազդեցություն ունենալ չի կարող՝ հատկապես հաշվի առնելով իրականացվող մեղմացնող միջոցառումները:

Դաշտային չափումների ժամանակ իրականացվել են հետևյալ բնապահպանական ընկալիչների մշտադիտարկումները՝

1. Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ (PM 2.5, PM 10)
2. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի և ծծմբի երկօքսիդի չափումներ պասիվ նմուշառիչների օգնությամբ
3. Մակերևութային և հանքից դուրս եկող ջրերի մշտադիտարկումներ
4. Աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկումներ
5. Որոշ կլիմայական ցուցանիշներ, մասնավորապես՝ քամու ուղղություն, արագություն, օդի ջերմաստիճան, խոնավություն
6. Վիզուալ մշտադիտարկումներ

Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ

Մթնոլորտում փոշու մասնիկների չափումներն իրականացվում են կիրառելով Aerocet 831 (նկար 2) սարքավորում, որը չափում է օդում ինչպես PM 2.5, այնպես էլ PM10 մասնիկները: Չափումներն իրականացվել են հանքավայրի տարածքում 2 կետից, բանվորական ավանում (կացարանների հարևանությամբ) և հանքավայրի տարածքից դուրս 1 կետից: 2-րդ եռամսյակի ընթացքում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումների միջինացված տվյալներին ըստ ամիսների ներկայացված են ստորև.

Նկ. 2. Aerocet 831

Հանքաքարի պահեստ		
Չափող մասնիկները, չափման միավոր (մգ/մ ³)		
Ամիս	PM 2.5	PM 10
Հոկտեմբեր	0,034	0,231
Նոյեմբեր	0,053	0,169
Դեկտեմբեր	0,054	0,210

Օդափչման կայանից 20 մետր հեռու		
Չափող մասնիկները, չափման միավոր (մգ/մ ³)		
Ամիս	PM 2.5	PM 10
Հոկտեմբեր	0,042	0,136
Նոյեմբեր	0,041	0,193
Դեկտեմբեր	0,052	0,136

Բանվորական ավան		
Չափող մասնիկները, չափման միավոր (մգ/մ ³)		
Ամիս	PM 2.5	PM 10
Հոկտեմբեր	0,033	0,087
Նոյեմբեր	0,039	0,075
Դեկտեմբեր	0,038	0,099

Հանքից դուրս (ֆոնային գոտի)		
Չափող մասնիկները, չափման միավոր (մգ/մ ³)		
Ամիս	PM 2.5	PM 10
Հոկտեմբեր	0,011	0,055
Նոյեմբեր	0,016	0,056
Դեկտեմբեր	0,032	0,109

Օդում ազոտի երկօքսիդի և ծծմբի երկօքսիդի չափումներ

Ազոտի երկօքսիդի և ծծմբի երկօքսիդի չափումներն իրականացվել են պասիվ նմուշառիչների միջոցով: Ներկայացված են արդյունքների միջինացված տվյալները:

Նմուշի անվանումը	Միջին օրական կոնցենտրացիա, մգ/լամ	
	Ծծմբի երկօքսիդ (ՄԹԿմիջ.օր = 0.05 մգ/մ ³)	Ազոտի երկօքսիդ (ՄԹԿմիջ.օր = 0.04 մգ/մ ³)
Հանքի հրապարակ	0,027	0,017
Օդափչման կայանի հարևանությամբ	0,027	0,011
Հանքի տարածքից դուրս (ֆոն)	0,028	0,007

Մակերևութային ջրերի մշտադիտարկումներ

Ստորև ներկայացված են եռամսյակային միջինացված տվյալները:

Հոսքաջրերի բաղադրության ցուցանիշ	Չափման միավոր	Մշտադիտարկման արդյունքները	
		Հանքից դուրս եկող	Արտահոսք շրջակա միջավայր
Կախության չոր նյութեր	մգ/լ	96,4	16,7
Թթվածնի 5-օրյա կենսաբանական պահանջարկ	մգ/լ(O ₂)	2,9	2,2
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ	մգ/լ(O)	6,8	5,9
Ֆոսֆատ իոն	մգ/լ	0	0
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	1141,5	843,8
Քլորիդ իոն	մգ/լ	16,9	18,9
Նիտրատ իոն	մգ/լ	35,8	42,9
Ամոնիում իոն	մգ/լ	2,5	2,1
Մագնեզիում	մգ/լ	60,2	29,4
Կալցիում	մգ/լ	317,6	253
Երկաթ	մգ/լ	0,2	0,1
Պղինձ	մգ/լ	0,7	0,4
Ցինկ	մգ/լ	4,8	2,8
Արսեն	մգ/լ	0,00	0,00
Կապար	մգ/լ	0,1	0,1
Նավթամթերք	մգ/լ	0,2	0,00
Լվացող սինթետիկ նյութեր	մգ/լ	0,1	0,1

Աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկումներ

Աղմուկի չափումները իրականացվել են հանքավայրի տարածքում 2 կետից, բանվորական ավանում և հանքավայրի տարածքից դուրս (որպես ֆոն) 1 կետից: Չափումները իրականացվել են՝

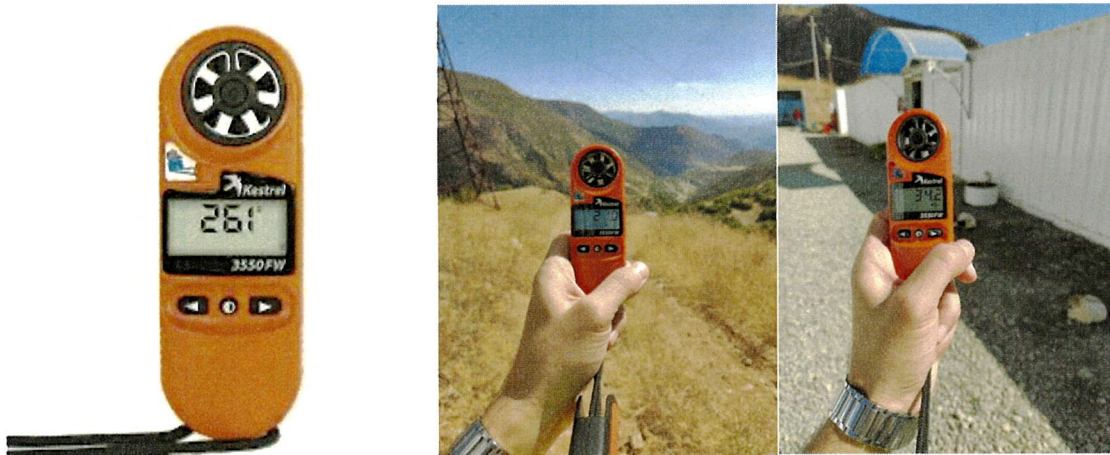
- օդափոխության համակարգի կից հարթակից
- հանքահարթակի բարձրամաս տեղամասից
- կացարանների հարևանությամբ
- ընկերության տարածքից դուրս հատվածից

Ամիսը	Աղմուկի չափման եռամսյակային միջինացված արդյունքները, դԲ և վայրը
-------	---

	Հանքաքարի պահեստ	Օդափչան կայան	Կացարանների հարևանությամբ	Ընկերության տարածքից դուրս հարթակ (ֆոն)
Հոկտեմբեր	65,9	63,4	54,1	60,3
Նոյեմբեր	62,9	61,6	48,1	58,8
Դեկտեմբեր	64,7	56,7	46,4	52,1

Կլիմայական ցուցանիշների մշտադիտարկում

Կլիմայական մշտադիտարկումների ժամանակ չափվում է քամու արագությունը, ուղղությունը, օդի ջերմաստիճանը, օդի հարաբերական խոնավությունը, բարոմետրիկ ճնշումը: Չափումներն իրականացվում են Kestrel 3550 FW սարքով:

Հաշվետվությունում ներկայացված են տարբեր օրերի կատարված չափումների արդյունքները:

Մշտադիտարկման վայրը	Քամի			Ջերմաստիճան °C	Բարձրություն, մ
	Ուղղություն	Առավելագույն արագություն (մ/վ)	Միջին արագություն (մ/վ)		
Կացարաններ	հվ. -արվլք.	2,7	1,6	4	1407
		21			
	հվ.-արմտ.	1,8	1,6	17	
		2,1	1,4	16	
		1,5	0,9	15	
		2,7	1,9	14	
		1,8	1,3	16	
		1,5	0,7	3	
		1,1	0,7	-2	
		2,3	1,5		
Օդափոխության տարածք	հվ. -արվլք.	2,5	1,7	18	1415
		2,9	1,8	15	
		2,2	1,5	14	
	հս. -արմտ.	2	1,6	16	
		21		16	
		16		3	
	հս.-արվլք.	2,6	1,8	4	
		3,2	2,3	-2	
		2,2	1,5		
		3,1	2,1		

		2,1	1,2			
Հանքի հրապարակ	հվ.-արվլք.	2,1	1,4	15	1434	
		3,1	2,2	14		
		1,7	0,9	16		
		2,3	1,7	4		
		1,6	1	-2		
	21					
հվ.-արմն.	2,6	1,5	17			
	2	2,5	3			
	1,3	0,9				
հս.-արմն.	2,7	1,9	16			
Ֆոնային գոտի	հս. - արվլք.	2,5	1,8	3	1522	
		2,9	2,1			-2
	հվ.-արվլք.	4,1	2,9			16
		1,1	0,8			15
		2,2	1,6			14
		2,1	1,4			16
		2,6	1,5			4
	հվ.-արմն.	3,9	2,3			21
		1,8	1,1			18

Հողի նմուշի չափումներ

Քիմիական տարրերի պարունակությունն հողի մեջ (մգ/կգ)	Ամսաթիվ	ՍԹԿ-ի մեծություն (մգ/կգ)	Դիտակետ		
			Լիճքվազ գյուղ	Ֆոնային գոտի	Հանքի մոտակա տարածք
Al	07.12.2024	-	43169	44808	46845
Si		-	121626	101053	124729
P		-	<50	<50	1766
S		-	1185	945	1086
Cl		-	718	841	807
K		-	12871	11965	17175
Ca		-	47823	27393	17150
Ti		-	3168	4062	3235
V		150	<25	28	25
Cr		6	98	<10	53
Mn		-	874	2443	999
Fe		-	36955	48821	40373
Co		5	-	-	-
Ni		4	59	20	38
Cu		3	71	196	145
Zn		23	85	216	82
As		-	41	91	7
Se		-	<5	<5	<5
Rb		-	71	60	93

Sr	-	290	196	447
Y	-	27	23	23
Zr	-	147	109	260
Nb	-	11	<5	15
Mo	-	<5	<5	<5
Ag	-	<5	<5	<5
Cd	-	<5	<5	<5
Sn	-	<5	<5	<5
Sb	4,5	<5	<5	<5
W	-	<5	21	12
Hg	2,1	<5	<5	<5
Pb	32	18	57	22
Bi	-	<5	7	<5
Th	-	11	<5	17
U	-	-	-	-

Վիզուալ մշտադիտարկումներ

Վիզուալ մշտադիտարկումներն իրականացվում են ընկերության ամբողջ արտադրական տարածքում: 2024թ. 4-րդ եռամսյակի ընթացքում վիզուալ մշտադիտարկումների ժամանակ խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

Տեղեկատվությունը ներկայացրեց՝

«Լիճքվազ» ՓԲԸ, ՀՀ ք. Երևան, 011701010, info@lichkvaz.am

(գտնվելու և գործունեության իրականացման վայրը, հեռախոսահամարը, կայքը, էլեկտրոնային հասցեն՝ առկայության դեպքում)

Ղեկավար

Սասուն Ավետիսյան

գլխավոր տնօրեն

(պաշտոնը, անունը, ազգանունը)

(ստորագրության և անունի արձանագրության տարեթիվը)

